

preobširno namenoma in da se mu pozna iz politične nesvobode izvirajoče veselje zaradi najdene prilike, pa bodisi, da je v resnici še tako malo prikladna.

Josip Vidmar.

Nekaj pojasnil k oceni Lancis Saturae. Gospod J. A. G. ocenjuje mojo «Skledo» pod napačnim «zornim kotom». Kriv sem, kot sedaj vidim, nekoliko sam. V predgovoru sem namreč opozoril na smernice, ki sem jih napisal za lansko poslanico članom «Društva prijateljev humanistične gimnazije», ni se mi pa zdelo potrebno izrečno poudarjati, da je Lanx Satura šele predgradje k stavbi, zidano sicer že v istem slogu, kot bo glavno poslopje, če bo, ali vendarle zgolj pridvor in nič drugega. Jasno je, da pod to klonico nisem utegnil spraviti vsega, kar bi g. G. rad. Sicer bi pa jaz sam knjigo danes bržda že drugače sestavljal: saj se dá brez težave narediti, recimo 20 do 30 garnitur, ne da bi se kako berilo le enkrat ponavljalo. Ob kratkem, g. G. citira velik del mojih smernic in ob njih pokaže, da knjiga ne nudi tega, kar obetajo. Seveda ne povsem, saj tudi noče. Tako hudó pa tudi ni, kakor g. G. omalovažujoče opravi, češ, šiba iz Save pri črnuškem mostu, zdaj pa pogruntaj iz nje, kje Sava izvira, Sherlock Holmes! Jaz bi pa dejal, da kaže vendarle nekaj več Latinca, nego ji g. G. priznava, čeprav vse pravo šele pride in ima ta čitanka svoj glavni namen v tem, da uvajaj «začetnika» v čitanje. Da sem pri sestavljanju delal koncesije tudi dijakovemu «firbcu», kakor g. G. ljubeznivo poščipava, smatram za lepo priznanje in mu ga z zahvalo kvitiram. G. G. pač šolnik ni, zato ne ve, kako se taki reči streže. Vsebinsko pretehtovitih sestavkov ta del čitanke ne strpi premnogo; saj bi zahtevali, celo če bi bili slovensko pisani, od dijaka več zrelosti, nego je premore, denimo, tretješolec na humanistični gimnaziji. Šestošolec realne gimnazije je sicer zrelejši, zato ima pa z jezikom večje težave nego le-oni. Zbog tega sem med drugim tudi epistolografiji odmeril mesto v kašnjem delu. Štejem jo namreč večidel med težje stvari, če hočem kaj prida pokazati. Da sem vzel n. pr. Plinijevo pismo Traianu že tu sém, je bilo pač zato, ker se na svojem mestu organsko prilega ostalemu, dalje, ker je lahkó in je bilo že po starem načrtu odmerjeno 4. razredu. Jaz vem že zdavnaj sam, da sodijo «latinska pisma med najzanimivejše izraze latinske duševnosti», pa imam že več let nabran prelep kalejdoskop le-takih reči od Kornelije prek Cicerona — Seneke — Plinija — Petrarke pa do, recimo, Leona XIII. in tudi med temi poljubno postavljenimi stebri še mnogokaj, kar bi utegnilo celo g. G. zanimati.

G. G. me je hudo okrtalil zbog neke malenkosti, tako neznatne, da nikar omembe ni vredna. Postavil sem namreč na čelo knjige izven vrstnega reda ostalih beril predelan sestavek iz Rosenthlove vadnice z naslovom «Salus rei publicae summa lex». (Mimogrede opomnim, da je pisan vseskozi gladko, spretno in sintaktično prozorno.) Razen tega sem sam prevzel neko pravljico po Odyseji in jo uvrstil med «Pravljice in legende». Oboje se zdi g. G.-ju huda pregreha, pa me zbode, češ, kaj štuliš Rosenthala in sebe pa še Miklošiča med Quintiliane in Erasme, ko pa vaša latinščina živa ni. Kdor pogleda v knjigo, bo brž videl, zakaj sem to storil. Sestavek iz Rosenthala mi je bil dobrodošel kot nekaka programatična izpoved, ki sem jo že v naslovu označil: nesrečno pravljico pa sem napisal, ker sem hotel imeti za začetnika vsaj eno v lahkem in obenem šolsko korektnem jeziku. Apuleius je namreč kljub otrebitvi še zmerom dokaj nabrekel, Leg. aur. in Gesta Rom. pa imajo slab jezik, in učenec mora biti že slovniško trden, preden jih čita. No, prepričal sem se, da sem napravil s pravljico otrokom veselje, latinski literaturi pa upam, da nikake škode.

Dotod je g. G. po svoji navadi sicer hudomušen, vendar pravičen. V naslednjem je pa pravičnosti konec in ostane le še prvo. Sodil in obsodil je slovenščino mojega «tolmača». Tisti stavek se glasi: «V tolmaču šumota suha, afektirana, popirnata (upam, da je tiskovna napača, če ne, bi si pač dovolil vprašanje, ali se šteje g. G. v «slabi ducat naših dobrih» ali v dobri ducat naših slabih filologov) slovenščina, ki bi ji večkrat bil potreben poseben tolmač in ki je bolj pod nemškim ko latinskim vplivom čez mero substantivno inficirana.» V tej obliki je stavek krivičen. Pravičen bi bil takle: Iz tolmača zveni suha, koncizna in plastična beseda; res je, da ima nekaj izrazov, ki niso splošno znani in tega bi v šolski knjigi ne smelo biti; res tudi, da je jezik za tega ali onega okus s substantivi precej močno obložen, toda to se z dikcijo tolmača povse sklada, ker tolmač ne strpi dolgoveznosti, temveč mora biti jedrén, zgoščen, zalit, naphan in zažét. Tako bi bilo prav. Jaz se slovenščine zelo rad učim. Vendar ločim s tega vidika pisce v dve skupini: v take, od katerih z veseljem sprejemam nauke, pa v druge, ki jim pokažem burkle, če se mi pridejo ponujat. V prvi skupini g. G.-ja ni. Da ravnam prav, se prepričajmo iz njegovega Trimalhijona, pa posluhnimo, kakšna slovenščina nam kaj iz nje ga šumoče: tolikih ran (tot vulneribus, torej toliko ran) — nazaj odskočil (inficirano) — se je začel učiti računati (horribile! G. G. sploh vse «začne», tega nadležnega ščavja kar mrgoli, štirikrat ga najdeš na eni strani, dvakrat v enem, pa še kratkem stavku) — ob spremljanju godbe (infic.) — pavina jajca (pavičja ali vsaj pavja) — jajca, narejena iz (infic.) — ta dober (!) človek — mož je prihajal pust (molestus fuit, kako krasna infekcija, pa ne z latinskim bacilom) — mojo družico sem odkupil — prinesem mojemu malčku — mojega sužnja sem poljubil (še nekolikokrat) — kakšen gospod, tak suženj — ugnal v kozji rog (infic., dvakrat) — nismo imeli dolgo časa občudovati ta presenečenja; naenkrat (bravec si komaj verjame, da prav čita) — med njih (!) je postavil — zunaj na deželi (infic.) — podal se je (infic.) — na dano znamenje (infic.) — hočem rasti na premoženju, ne na životu (komu pa? Oméla raste na bukvi) — ladje gredó (inficirano: naves euntes ni vulgarno) — že pogled na kopel bo moja takojšna smrt (poleg drugega vzor substantivne infekcije) — ladje so ponesrečile (kogá pa?) — med tem časom, ko (infic.) itd. itd. — Če bi mi g. G. nemara odvrnil, da je s temi salopnostmi, soloikizmi in drugimi barbarizmi namenoma posnemal dikcijo izvirnika in risal «miljé», bi se mu moral, naj mi oprostí, smejati, zakaj g. G.-ju je vseeno, ali mu govori Encolpius ali klipán, ne glede na to, da jaz slučajno vem, kako je treba take reči posnemati. In če bi ne vedel, me pouči, na primer Tavčar ali Pregelj ali — za drastično — s svojimi prevodi Debeljak ali Glonar sam, ki je mnogo stvari v T. res izvrstno ponašil. Škoda, da je pustil toliko grdih peg.

Če bi stari Kato svojega sina učil, kaj je kritik, bi mu dejal: «Iudex literatus est, mi fili, vir bonus, iudicandi peritus.» Torej tudi «vir bonus».

A. S.

K R O N I K A

Mariborska drama. Zimska sezona: Ibsen: Divja rasa. Shakespeare: Romeo in Julija. Krleža: V agoniji. Niccodemi: Učiteljica. Režija: prve tri R. Pregarc, zadnjo J. Kovič.

Šele v zimskem delu sezone se je drama toliko dvignila, da se lahko govori o umetniški tvornosti. Višek je v Romeu in Juliji, ki spada med najbolj uspele